

Asia: VN/19841/2024

Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkostoa koskeva lausuntopyyntö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Porvoon toimipaikan henkilöstön lausunto Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkoston uudistamisesta

Taustaa:

Porvoon toimipaikan alueeseen kuuluvat Porvoon kaupungin lisäksi Loviisan kaupunki, Lapinjärven kunta, Myrskylän kunta, Pornaisten kunta, Askolan kunta ja Sipoon kunta. Väestöpohja on yli 100.000 ihmistä. Alueen asukasmäärä on jatkuvasti kasvava. Maantieteellisesti Porvoon toimipaikan alue vastaa noin yhtä kolmasosaa koko Etelä-Suomen alueesta.

Porvoon toimipaikassa työskentelee tällä hetkellä vakituisesti kaksi kihlakunnanvoutia, seitsemän ulosottoylitarkastajaa ja kuusi yhteisten palveluiden virkamiestä. Toimipaikka kuuluu suurimpiin lakkautettavaksi suunniteltuihin toimipaikkoihin.

Toimipaikan säilyttämisen tai siitä luopumisen kriteerit on mainittu apulaisvaltakunnanvoudin neuvotteluesityksessä 21.5.2024 ja pohjautuvat ulosottokaaren 1 luvun 11 §:ään. Alle on listattu Porvoon toimipaikkaa koskevia näkökohtia kunkin arviointiperusteen kohdalle.

Asiointi ulosoton palvelupisteessä on mahdollista koko maassa

- Asiakkaan on asioitava siinä toimipaikassa, jossa asiakkaan asioita hoitava ulosottoylitarkastaja työskentelee. Asiakkaita on voitava kutsua ulosottoselvityksiin, sivullisselvityksiin, vaadeselvityksiin ja asianosaiskeskusteluihin.

- On todennäköistä, että asiakkaiden saaminen täytäntöönpanon kannalta välttämättömiin vaadeselvityksiin ja ulosotto selvityksiin yms. on olennaisesti vaikeampaa, jos asiakkaan matka-aika olennaisesti pitenee ja kulkeminen vaikeutuu.

Kansalaiselle kohtuullinen asioimismatka ulosoton toimipaikkaan on noin puolentoista tunnin matka-aika. Lapissa tai muualla harvaan asutuilla alueilla asioimismatka voi olla pidempi.

- Asioimismatka nykyisen Porvoon toimipaikan alueelta mm. Loviisasta, Lapinjärveltä ja Myrskylästä Helsinkiin on helposti yli puolitoista tuntia, vaikka henkilöllä olisi käytössä oma auto.
- Julkisella liikenteellä matka-aika esim. Myrskylästä Helsinkiin on ainakin 2,5 tuntia. Esimerkiksi ulosotto selvitys saa lain mukaan kestää korkeintaan kuusi tuntia, jonka on Ulosottolaitoksessa katsottu sisältävän matka-ajat. Ulosotto selvityksen tekeminen syrjäseuduilla asuville muodostuisi näin käytännössä katsoen mahdottomaksi lain puitteissa.
- Itäisellä Uudellamaalla ei ole junayhteyttä, joten julkinen liikenne on linja-autojen varassa. Osa linja-autoista kulkee ainoastaan koulupäivinä ja -aikoina. Nykyisinkin asiointi on joiltakin alueilta hankalaa, mutta matkustus esim. Helsinkiin olisi vielä paljon hankalampaa.
- Nykyisin asiakaskäyntejä Porvoon toimipaikkaan on tilastojen mukaan paljon suhteessa muihin Etelä-Suomen toimipaikkoihin. Asiakaskäyntien tarve on suuri johtuen suuresta realisointimäärästä ja realisointeihin liittyvistä selvityksistä.

Työturvallisuusnäkökohdat edellyttävät, että toimipaikoissa on vähintään kolme tai neljä virkahenkilöä

asiakastapaamisiin

- Porvoon toimipaikassa työskentelee 15 virkamiestä, joista seitsemän on ulosottoylytarkastajia. Henkilöstöstä noin 2/3 tekee lähitöitä.

Toimitusmatkat eivät voi muodostua niin pitkiksi, että tarkoituksenmukainen virkatehtävien hoitaminen ei toteudu

- Ulosottoylytarkastajan työajasta kuluu tälläkin hetkellä lähes yksi työpäivä viikossa toimitusmatkoihin. Tämä tuplaantuisi, jos toimitusmatkat hoidettaisiin esim. Helsingin toimipaikasta. Toimipaikkojen sijoittelussa on otettava huomioon myös virkamiesten ajankäyttö ja toiminnalliset näkökohdat. Toiminnallisiin näkökohtiin kuuluu myös paikallistuntemus, jota voidaan nykyisessä Porvoon toimipaikassa hyödyntää.
- Ulosottolaitoksen pidemmän aikavälin tavoitteena on, että henkilöstön määrä voi tulevaisuudessa luonnollisen poistuman myötä hieman laskea, kun automatisaatio korvaa osan ihmistyötä ja ihmiselle jää vaativammat tehtävät. On tämän tavoitteen vastaista lisätä ylitarkastajien ja voutien autossa istumista selvästi pidempien toimitusmatkojen vuoksi.
- Pisimmät toimitusmatkalla tällä hetkellä Porvoon toimipaikasta ovat yli 60 km/suunta maaseudulla.

- Kilometrikorvaukset, ateriakorvaukset ja päivärahat kasvaisivat huomattavasti. Aikaa toimitusmatkoihin kului niin paljon, että muiden virkatehtävien hoito ei onnistuisi nykyisillä resursseilla. Huomioitavaa on, että toimitusmatkoille lähtee aina kaksi henkilöä, erikoistapauksissa useampikin.

Toimipaikkaverkosto vastaa laajuudeltaan valtakunnallisesti muiden viranomaisten toimipaikkaverkostoja

- Porvoossa on Verohallinnon, Maanmittauslaitoksen, Kelan, DVV:n, poliisin, syyttäjän, oikeusavun, edunvalvonnan ja velkaneuvonnan toimipaikat sekä käräjäoikeuden istuntopaikka ja haastemiehet, suurin osa on keskitetysti valtion virastotalossa.

- Porvoon on siksikin luonteva sijaintipaikka Ulosottolaitoksen toimipaikalle.

Asiakaspalvelupisteiden käyttöasteen tulisi olla sellainen, että niiden avoinna pitäminen on perusteltua

- Verrattuna muihin saman kokoluokan toimipaikkoihin Porvoon toimipaikan käyttöaste on korkealla tasolla. Porvoossa käyntejä oli viime vuonna 407, Hyvinkäällä 234 ja Raaseporissa 222.

Kielellisten oikeuksien toteutuminen

- Alueen suurimpien kuntien ruotsinkielisen väestön osuus on merkittävä (Porvoo 27,8 %, Sipoo 28,1 %, Loviisa 39,0 %).

- Ruotsinkielentaitoisen henkilöstön rekrytoiminen esim. Helsingin toimipaikkaan on haastavampaa kuin Porvoon toimipaikkaan. Ei voida olettaa, että koko Porvoon toimipaikan henkilöstö olisi siirtymässä esim. Helsingin toimipaikkaan.

- Ruotsinkielisten asiakkaiden tulee asiakaspalvelussa sekä ulosmittaustoimituksissa saada palvelua äidinkielellään. Tämä ei välttämättä toteudu siirron kohteena olevassa toimipaikassa. Saaristossa ja maaseudulla asuu merkittävä määrä ihmisiä, jotka eivät ymmärrä suomen kieltä juuri lainkaan.

- Ulosoton luonteesta johtuu, että menestyksellinen täytäntöönpanotehtävien suorittaminen edellyttää myös kielellisten oikeuksien huomioimista. Kokemus on osoittanut, että esim. realisointitilanteessa velallisen oikeus käyttää äidinkieltään (ruotsia) on usein avain sovinnolliseen ja rakentavaan yhteistyöhön.

- Porvoon toimipaikalla on merkittävä rooli Ulosottolaitoksen kirjaamon ruotsinkielisessä tiimissä. Ryhmän rivijäsenistä 4/12 on Porvoon toimipaikasta. Porvoon toimipaikkaan on lisäksi sijoitettuna ruotsin kieltä taitava hallintosihteeri sekä ruotsinkielinen alueellisen REA-tiimin perintäsihteeri.

- Porvoon toimipaikka on aidosti kaksikielinen toimipaikka, jossa päivittäin tosiasiallisesti sekä työskennellään että vaihdetaan kuulumisia molemmilla kotimaisilla kielillä. On selvää, että nykyisenkaltainen kaksikielinen toimintakulttuuri häviää, jos Porvoon toimipaikka lakkaa ja henkilöstö siirretään johonkin nykyiseen suureen toimipaikkaan kuten Helsingin toimipaikkaan. Tämä tulee vaikuttamaan pidemmän päälle ruotsinkielisen palvelun tasoon. Tosiasiallinen

kaksikielisyys ja kielellisten oikeuksien toteutuminen edellyttävät, että myös työkulutturi on kaksikielinen. Tätä näkökohtaa ei ole neuvotteluesityksessä lainkaan oivallettu.

Toimipaikkoja, joissa ei ole ulosoton täytäntöönpanohenkilöstöä lakkaavat

- Kriteeri on arviointiperusteena selkeä ja ymmärrettäväkin.
- Porvoon toimipaikassa täytäntöönpanohenkilöstöä on kaksi voutia ja seitsemän ulosottoylitarkastajaa. Porvoon tämänhetkisen työtilanteen vuoksi tarvittaisiin ennemminkin yksi ulosottoylitarkastaja ja yksi realisointisihteeri lisää.

Tästä voimme todeta, että Valtakunnanvoudinkanslian itse määrittelemien kriteerien perusteella yksikään ei täyty Porvoon toimipaikan osalta.

Haluamme painottaa, että merkittävin ongelma, joka liittyy Porvoon toimipaikan lakkauttamiseen, syntyy toiminnallisuuden niin merkittävästä hankaloitumisesta, että kaikkia annettuja täytäntöönpanotoimia on mahdoton hoitaa asianmukaisesti ainakaan annetuilla resursseilla.

Toiminnallisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä ulosottomiehen virkatoimia kentällä. Kenttätöyön määrä on ollut jatkuvasti kasvussa useita vuosia (häädöt, osamaksutilitykset, realisoinnit, tiedoksiannot, velallisten etsintä, ym.). Huomioitavaa on, että kun väestömäärä alueella kasvaa, jatkuu myös ulosottomiesten kenttätöyön määrän kasvu. Mikäli itäisen Uudenmaan ulosottoa aletaan hoitaa sen ulkopuolella sijaitsevasta toimipaikasta, kuluu merkittävin osa työajasta toimitusmatkoihin. Tämä ei voi olla tarkoituksenmukaista millään mittarilla.

Yhteenveto ja kokoavat näkökohdat

Porvoon toimipaikan henkilöstö on tietoinen valtion taloustilanteesta ja Ulosottolaitoksen tarpeesta arvioida uudelleen toimipaikkaverkostoaan. Porvoon toimipaikan lisääminen lakkautettavien toimipaikkojen listalle viime hetkellä ilman asianmukaista henkilöstön tiedottamista ei täytä oikea-aikaisen tiedottamisen ja kuulemisen tavoitetta (lain henkeä, ks. yhteistoimintalain 1 §).

Siirtyminen esim. Helsinkiin suhteettoman kalliisiin yksityiseltä vuokrattuihin tiloihin, toimitusmatkojen kasvaminen ja perintätuloksen heikkeneminen ajan puutteen vuoksi toimitusmatkojen kasvaessa eivät tule aiheuttamaan ainakaan kokonaissäästöjä. Esityksestä puuttuvat uskottavat laskelmat, joiden mukaan Porvoon toimipaikan lakkauttaminen olisi

taloudellisesti mielekästä. Myös edellä kuvatut toiminnalliset syyt sekä kielelliset oikeudet puoltavat Porvoon toimipaikan säilyttämistä.

Jos säästöjä haetaan Porvoon toimipaikan tiloista, voidaan tilojen määrää arvioida uudelleen taikka etsiä Porvoosta edullisempaa vuokratilaa, jota on runsaasti tarjolla. Toimitilakartoitus tulisi aina suorittaa kuitenkin paikallisesti. Toimitilojen päivittäminen ja käyttöaste olisi varmaan järkevää kartoittaa valtakunnallisestikin.

Valtakunnanvoudin tiedotustilaisuudessa ja blogissa on todettu, että toimipaikkahankkeen suunnitelmia laadittaessa huomioidaan sekä asiakkaiden, että Ulosottolaitoksen toiminnallisuuden ja henkilöstön näkökulmat. Näin ei käytännössä valitettavasti ole tapahtunut. Edellä esiin tuotujen seikkojen perusteella Porvoon toimipaikan henkilöstö toteaa, että Ulosottolaitoksen Porvoon toimipaikkaa ei voida lakkauttaa, mikäli kyseessä olevassa asiassa tavoitellaan yhteiskunnallista kokonaisuutta ottaen huomioon ulosoton perustehtävän tärkeyden oikeusturvan, harmaan talouden torjunnan, yhteiskuntarauhan ja valtiontalouden kannalta.

Porvoon toimipaikan henkilöstö

Brinkas Joakim
Ulosottolaitos - Porvoon toimipaikan henkilöstö